

Angående Skog & Historia och Gröna Jobb

Sammanfattning

Skog & Historia är ett nationellt kulturmiljövårdsprojekt som sker i samarbete mellan Skogsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet och regionala kulturmiljövården. Arbetsmarknadsverket medverkar genom satsningen på Gröna Jobb. Skog & Historia är ett mycket kraftfullt miljö-, skogs- och kulturpolitiskt instrument som riskerar försvinna då anslagen för arbetsmarknadspolitiska åtgärder minskar.

Skogsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet vill framhålla de goda resultaten från hittills genomfört arbete och det fortsatt stora behovet. Skog & Historia har engagerat tusentals människor och gett dem kunskap och medvetenhet om det lokala kulturarvet över hela landet. Förändringarna inom arbetsmarknadspolitiken försvårar möjligheterna till vidare engagemang för kulturarvet bland människor och att uppnå den del av miljö kvalitets-målet Levande skogar som avser hänsynen till kulturmiljön.

Bakgrund

Skog & Historia är en verksamhet där anvisade långtidsarbetslösa under ledning av personal från Skogsstyrelsen och kulturmiljövården har till uppgift att inventera och dokumentera forn- och kulturlämningar i företrädesvis skogsmark. Verksamheten, som är ett formellt samarbete mellan Riksantikvarieämbetet och Skogsstyrelsen, inleddes 1995 och har sedan dess bedrivits i hela landet. Bakgrunden är att Sveriges skogar innehåller ett delvis odokumenterat kulturarv som riskerar att skadas eller förstöras. En grundläggande förutsättning för att kunna bevara detta kulturarv är att skogsbruket har tillgång till ett fungerande och kvalitetssäkrat planeringsunderlag om skogens kulturmiljöer. Om skogsbruket vet var kulturlämningarna finns och hur de ser ut kan de ta nödvändiga hänsyn och samtidigt bedriva ett rationellt skogsbruk. När idén om *Skog & Historia* formulerades var tanken att man kunde erbjuda arbetslösa en angelägen och för individen utvecklande arbetsuppgift – att dokumentera och därmed bevara ett hotat kulturarv. Tanken var också att denna personal genom sin lokala förankring skulle bli ett slags ”ambassadörer” för kulturmiljön och föra fram kulturarvet som en resurs i den lokala och regionala utvecklingen.

Skog & Historias resultat och effekter

Skog & Historia är en verksamhet där fyra politikområden har mötts: skogspolitik, kulturpolitik, miljöpolitik och arbetsmarknadspolitik. Här förverkligas formuleringarna om *allas förståelse, delaktighet och ansvarstagande för den egna kulturmiljön* i riksdagens nationella mål för kulturmiljöområdet, liksom miljömålet i skogspolitiken. Det är ett bra exempel på ett sektorövergripande samarbete mellan skogs- och kulturmiljövården som på ett påtagligt sätt har utvecklat respektive myndighets arbete. Betydelsen av ett fortsatt Skog & Historia lyfts fram i bland annat skogsutredningen (presenterades i okt 2006).

Så här långt har 150 000 nya lokaler med forn- och kulturlämningar registretats inom Skog & Historia. Många av skogens sentida kulturlämningar har uppmärksammats i en helt ny omfattning. I areal beräknat har ca 20 % av skogsmarken inventerats. Behovet av en fortsatt inventering är stort, inte minst inom skogslänen där kunskapsläget är sämst.

Ca 7 000 anvisade har hittills arbetat inom projektet. Skog & Historia är inriktat på ett underifrånperspektiv där merparten av arbetet utförs av lokalbefolkningen. Dessa personer har bidragit till att ett tidigare odokumenterat kulturarv blivit känt, vilket är en viktig sak för självkänslan i bygder som ofta är hårt drabbade av arbetslöshet. Det har inneburit att såväl boende som de som arbetar med projektet fått kunskaper om kulturarvet. De som arbetar med projektet har fått utbildning och erfarenhet av att arbeta med IT och GIS. De sociala effekterna av deltagandet har i enkätundersökningar framhållits som positiva.

Problem

Skog & Historia har genom åren alltså i huvudsak bedrivits inom ramen för Skogsstyrelsens uppdrag för arbetsmarknadsmyndigheterna. De senaste två åren har det skett inom ramen för *Gröna Jobb*, Skogsstyrelsens samarbete med Arbetsmarknadsstyrelsen, där gruppen långtidsarbetslösa inom aktivitetsgarantin har anställts och utfört arbetsuppgifter utanför den ordinarie arbetsmarknaden och samtidigt erhållit utbildning. Denna verksamhet riskerar att kraftigt minska eller till och med försvinna helt genom de förändringar som nu sker inom arbetsmarknadspolitik, och därmed som en konsekvens av detta även Skog & Historia. I skrivande stund är det oklart exakt vilka konsekvenser den förändrade situationen får för Skog & Historia och Gröna Jobb. Vad som förefaller vara uppenbart är att samhället riskerar att förlora en verksamhet som på många sätt är ett kraftfullt skogs- och kulturpolitiskt instrument och en förutsättning för att nå delmål tre i miljökvalitetsmålet *Levande skogar*.

Göran Enander
Generaldirektör

Inger Liliequist
Generaldirektör